

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет, кафедра іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. Володимира Гнатюка,
кафедра української мови та методики її навчання
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра іноземних мов для природничих факультетів
Херсонська державна морська академія, кафедра соціально-гуманітарних
дисциплін та інноваційної педагогіки

Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції
(з міжнародною участю)
21 лютого 2023 року**

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет, кафедра іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. Володимира Гнатюка,
кафедра української мови та методики її навчання
Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра іноземних мов для природничих факультетів
Херсонська державна морська академія, кафедра соціально-
гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки

Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні

Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
(з міжнародною участю)
21 лютого 2023 року

Житомир -2023

УДК 81-13:355.01(477)

А 43

Рекомендовано Вченою радою Поліського національного університету (протокол №9 від 29.03.2023 р.)

Редакційна колегія: **Климова К. Я.**, доктор педагогічних наук, професор, в. о. завідувача кафедри, **Плечко А. А.**, кандидат філологічних наук, доцент, **Бурмакіна Н. С.**, кандидат педагогічних наук, доцент, **Разумна К. А.**, старший викладач (Поліський національний університет, кафедра іноземних мов); **Безлуцька А. А.**, кандидат історичних наук, доцент (кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та інноваційної педагогіки), **Нагрибельний Б. Я.**, асистент кафедри англійської мови в судноводінні (Херсонська державна морська академія); **Петришина О. І.**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри, **Струганець Л. В.**, доктор філологічних наук, професор (Тернопільський національний педагогічний університет ім. Володимира Гнатюка, кафедра української мови та методики її навчання); **Місечко О. Є.**, доктор педагогічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка, кафедра іноземних мов для природничих факультетів).

Рецензенти: **Андрійчук Н. М.**, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогічних технологій та мовної підготовки (Державний університет «Житомирська політехніка»); **Щерба Н. С.**, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри міжкультурної комунікації та іншомовної освіти (Житомирський державний університет імені Івана Франка).

А 43 Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні: Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю), 21 лютого 2023 року. За заг. ред. К. Я. Климової. Житомир: Поліський національний університет, 2023. 288с.

ISBN 978-617-7684-85-4

Збірник містить статті відомих науковців, здобувачів вищої освіти та молодих вчених з актуальних проблем історичної лінгвістики, перекладознавства, лінгвокультурології, лінгвометодики. Матеріали розраховані на широкий читацький загал і зорієнтовані на міжмовні контакти та інтеграцію в європейський науковий та культурно-освітній простір.

ISBN 978-617-7684-85-4

©Поліський університет, 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
СЕКЦІЯ 1. ІСТОРИЧНА ЛІНГВІСТИКА КРІЗЬ ПРИЗМУ СУЧАСНОСТІ.....	8
Наталія Матвєєва. Тенденції змін у мовній та національній свідомості українців на тлі повномасштабної російсько-української війни (за матеріалами соціологічних досліджень 2022 року).....	8
Галина Гримашевич. Українська діалектологія в контексті сучасних напрямів лінгвістики.....	17
Надія Безгодова. Функційні особливості звертань в українських поезіях воєнного часу.....	22
Olena Andrushenko. Information structural analysis of old english focusing adverb <i>ealswa</i>	29
Svitlana Petrova, Anna Honcharuk. Critique of traditional family stereotypes and gender roles in tv series “ <i>Rick and Morty</i> ”.....	33
Svitlana Khmelivska. The history of PODCASTS’ emergence and development.....	39
Ірина Усова. Комунікативно-прагматичні характеристики науково-популярного авіаційного дискурсу.....	42
Ольга Яневич, Олександр Рожков. Термінологія крос-культурного менеджменту.....	47
Вікторія Хомин. Аналіз англомовних фразеологічних одиниць на позначення негативної емоційної дії.....	51
СЕКЦІЯ 2. УКРАЇНСЬКЕ ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	55
Тетяна Ковальова. «Заповіт» Тараса Шевченка у перекладацькій інтерпретації Джона Віра (лексико-семантичний аспект).....	55
Тетяна Ковальова, Софія Кіндзерська. «Заповіт» Тараса Шевченка у перекладацькій інтерпретації Джона Віра (граматичний аспект).....	65
Діана Рудько. Труднощі відтворення комічного при перекладі англомовних комедійних кінострічок засобами української мови.....	69
Олена Дунєва. Постіронія Террі Пратчетта у перекладах українською.....	72
Юрій Вітяк. Паратекст як маніфестація перекладацької видимості.....	79

Ірина Стефурак. Особливості перекладу ділових листів різних типів.....	84
Олексій Федорченко. Особливості перекладу термінів дискурсу інформаційних технологій.....	87
Ольга Бігун. Особливості перекладу назв кінофільмів з англійської на українську мову.....	91
Оксана Гаврилишин. Перекладацький аспект відтворення концепту “УСПИХ/SUCCESS” в американській мемуарній літературі (на матеріалі перекладу роману мішель обама “становлення”).....	95
Станіслав Дмитрин. Відтворення маркерів індивідуально-авторського стилю Артура Конан Дойла в українських перекладах.....	101
Максим Морозенко. Перекладознавство на теренах України: історія, сучасність, перспективи розвитку.....	105
СЕКЦІЯ 3. ПОЛІЛОГ МОВ ТА КУЛЬТУР: УКРАЇНЦІ У СВІТОВОМУ КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРИ.....	112
Ольга Місечко. Міжкультурний діалог: сучасна концептуалізація поняття.....	112
Вікторія Добровольська. Роль міжкультурної комунікації в підготовці фахівців морської галузі.....	118
Наталія Бурмакіна. Іншомовна комунікативна компетентність здобувачів вищої освіти як складова підготовки до проходження практики за кордоном.....	122
Олена Денисевич. Українцы в warunkach ekstremalnych.....	126
Світлана Соколовська. Der moderne mediendiskurs: soziokulturelle auffälligkeiten.....	129
Дмитро Сапожніков, Євгеній Заглядько. Специфіка комунікації фахівців морської галузі в умовах роботи в мультикультурному екіпажі.....	133
Тетяна Скуратко. Полілог культур у поетичному дискурсі Юрія Клена.....	139
Тетяна Фецан. Українська мова в громадському житті українців Турецької республіки.....	144
СЕКЦІЯ 4. ЛІНГВОМЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ НОСІЇВ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	152

Вікторія Хомин,
здобувачка першого(бакалаврського) рівня вищої освіти,
науковий керівник: кандидат філологічних наук,
доцент **Людмила Загородня,**
Тернопільський національний
педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
e-mail: viktoria.khomyn@gmail.com

АНАЛІЗ АНГЛОМОВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ НА ПОЗНАЧЕННЯ НЕГАТИВНОЇ ЕМОЦІЙНОЇ ДІЇ

Англійська мова, як і будь-яка інша, насичена фразеологічними одиницями (далі ФО). Фразеологічна одиниця визначається мовознавцями як стійке, відтворюване, експресивне сполучення лексем, яке має цілісне значення. Фразеологічний фонд сучасної англійської мови відрізняється багатством і різноманіттям. Розглянувши усі ФО можна з впевненістю сказати, що переважають ФО на позначення негативних якостей характеру людини. Поняття *upset*, *disappointment*, *discouragement*, *panic* є етноспецифічними і характерні тільки для англійської фразеологічної картини світу.

Фразеологізми для позначення негативних емоцій людини в англійській мові продовжують цікавити багатьох науковців. Залежно від ситуації та контексту одні й ті самі ФО можуть мати різне значення. Всебічне дослідження подібних фразеологізмів у парадигмі прагматичного підходу не втрачає свою актуальність.

Для того, щоб дослідити фразеологізми, що позначають негативні емоції, спершу було необхідно визначити, які саме емоції є негативними. Оскільки єдиної системи класифікації негативних емоцій не існує, відібраний фразеологічний матеріал і проаналізовані концепції емоцій дали змогу виділити підгрупи, що позначають такі фундаментальні емоції, як: 1) гнів, злість, роздратування; 2) горе, сум, печаль; 3) шок, здивування; 4) страх; 5) розпач, зневіру; 6) сором; 7) відразу, огиду; 8) хвилювання, збудження; 9) образу.

Емоція гніву, визначена психологами як фундаментальна, тобто універсальна і поширена серед людей незалежно від їхніх культурних традицій, домінує серед англомовних носіїв. Гнів - це бурхливий прояв роздратування, що характеризується активним перебігом і негайною реакцією на подразник. Гнів може мати численні форми вербального вираження. Прикладами фразеологічних одиниць на позначення гніву є: *go crackers* «become insane; go mad; become extremely annoyed or angry» [6, с. 64] ‘збожеволіти; сказитись; стати надзвичайно роздратованим або злим’, *to get a cob on* [5] «be annoyed or in bad mood» ‘бути роздратованим або в поганому гуморі’, *to bent out of shape* [6, с. 22] «angry or agitated» ‘бути злим або схвильованим’, *to lose your nana* [6, с. 197] «lose your temper» ‘втратити самоконтроль; розсердитися’. ФО, які фіксують вербальну поведінку особи, що переживає негативний емоційний стан гніву: *to tear smb off a strip* «to talk angrily to (someone who has done something wrong» [5] ‘дуже лаяти, розпикати, критикувати когось, хто зробив щось неправильне’, *to speak daggers* [4] «to speak harshly or maliciously» ‘говорити зі злостью, зворожістю, казати гнівні слова’.

За визначенням Академічного тлумачного словника української мови, сум – «це невеселий, важкий настрій, спричинений горем, невдачею і т. ін.; смуток, журба; явище, протилежне радості» [2]. Прикладами фразеологічних одиниць на позначення горя є: *down in the dumps* «(of a person) depressed or unhappy» [6, с. 88] ‘людина в депресії, нещаслива людина’, *dust and ashes* «used to convey feeling of a great disappointment or disillusion about something» [6, с. 88] ‘застосовується для вираження почуття сильного розчарування, смутку’, *cut smb to the quick* «make someone upset» [5] ‘засмутити когось’.

Страх є негативною емоцією, це – «стан хвилювання, тривоги, неспокою, викликаний чеканням чого-небудь неприємного» [2]. Страх вербалізується здебільшого завдяки вигуківим фразеологізмам, які можуть виражати й інші емоції (здивування, хвилювання тощо). Прикладами таких ФО є: *oh my God!* «an exclamation of shock, astonishment etc.»[5] ‘вигук, що позначає шок, здивування і т.д.’ *holy cow* «an exclamation of a great surprise, fear etc.» [4] ‘вигук сильного здивування, страху тощо’.

Сором можна трактувати як «почуття сильного збентеження, зніяковіння через свою погану поведінку, недостойні дії, вчинки і т.ін.» [2]. ФО, що переживає негативний емоційний стан: *to cry shame on (upon) smb / smth* «to shame, disgrace, strongly condemn smb /smth» [5] ‘соромити, ганьбити, рішуче осуджувати когось / щось’, *to wear sackcloth and ashes* «to show by your behaviour that you are very sorry for something you did that was wrong» ‘показувати своєю поведінкою, що вам дуже соромно за те, що ви зробили неправильно’.

На основі досліджуваних фразеологізмів було виокремлено 9 ФСПП, кількісна характеристика яких подана в табл. 1.

Таблиця 1

Чисельність фразеосемантичних підгруп на позначення негативних емоцій людини в англійській мові

№ п/п	Мова	Англійська мова
	Назва ФСПП	Абсолютна кількість одиниць, (%)
1.	Гнів, злість, роздратування	88 (30)
2.	Горе, сум, печаль	57 (19,5)
3.	Шок, здивування	36 (12,3)
4.	Страх	39 (13,3)
5.	Розпач, зневіра	12 (4,1)
6.	Сором	18 (6,1)
7.	Відраза, огида	7 (2,4)
8.	Хвилювання, збудження	27 (9,2)
9.	Образа	9 (3,1)
	Усього	293 (100)

Вивчення компонентного складу фразеологічних одиниць, що передають негативні емоції, свідчить про лінгвокультурологічну насиченість таких фразеологічних одиниць, оскільки у процесі фразеологічної номінації негативних

емоцій використовуються лексеми, основне значення яких пов'язане з різними сферами людської діяльності. Аналіз засвідчив значну кількісну перевагу англомовних ФО, що позначають негативні емоційні дії. Таким чином, в результаті дослідження було встановлено, що англомовні носії активно вживають ФО, що позначають негативні емоційні дії в різних ситуаціях повсякденного життя.

Список використаних джерел

1. Трофімова В. О. Тілесна метафора як механізм утворення фразеологічних одиниць на позначення негативних емоцій в англійській та українській мовах. *Вісник Житомирського державного університету*. 2011. Вип. 57(18). С. 174–178.
2. Словник української мови в 11 т. / за ред. І. К. Білодіда. К. : Наук. думка, 1970-1980. URL : <http://sum.in.ua/> (дата звернення: 06.02.2023).
3. Кунін О. В. Фразеологія сучасної англійської мови / О. В. Кунін. - М.: Высшая школа, Дубна: Феникс, 1996 - 381 с.
4. The Free Dictionary by Farlex. URL: <https://idioms.thefreedictionary.com/> (дата звернення: 06.02.2023)
5. The Idioms: Largest Idioms Dictionary. URL: <https://www.theidioms.com> (дата звернення: 06.02.2023)
6. Oxford Dictionary of Idioms / edit. Judith Siefring. Oxford University Press, 2004. 340 p.
7. Cambridge International Dictionary of Idioms. URL: <https://dictionary.cambridge.org/> (дата звернення: 06.02.2023)
8. Cambridge International Dictionary of Idioms / Kerry Maxwell. Cambridge University Press, 2002. 587 p.